

הלכות ספירות העומר - א

ספר כהלכה וחזר לומר ספירה בטעות

בכל דבר תוך כדי דיבור כדיבור דמי, לפיכך אם ספר ספירת העומר בטעות יום אחר, ותוך כדי דיבור חזר בו, יכול לתקן מה שטעה, שאמרו חכמים שתוך כדי דיבור כדיבור דמי.

תוך כדי דיבור לקלקל

אבל יש לברר, האם יכול אדם לקלקל תוך כדי דיבור, דהיינו אם ספר כהלכה ומיד לאחר הספירה חשב שטעה, וחזר וספר תוך כדי דיבור ספירה של אתמול, או של מחר, ונזכר לאחר זמן שטעה, האם אפשר תוך כדי דיבור לקלקל מה שכבר בירך.

ביאור צדדי הספק

ועומק צדדי הספק הוא, מה הטעם שאפשר לתקן בתוך כדי דיבור, אם נאמר שהטעם הוא מפני שאין גמירות דעת לדיבור עד תוך כדי דיבור, כלומר, שתוך כדי דיבור, זה הזמן שיש ישוב הדעת למה שהוציא מפיו, לפיכך יכול לתקן מה שידבר תוך כדי דיבור, ולפי זה גם אם מקלקל הוי קלקול, כיון שכל זמן שיש תוך כדי דיבור, אין חלות לדיבורו, וכיון שקלקל כבר ביטל מה שדיבר.

או שנאמר שהטעם שתוך כדי דיבור יכול לתקן, הוא מפני שהתורה נתנה לאדם אפשרות לתקן מה שטעה בתוך כדי דיבור, אבל אם כבר דיבר דיבור כהוגן, כבר חלות הדיבור חל, ואיך יבטל מה שכבר דיבר, ולפי זה בספירת העומר הוי ספירה.

מחלוקת הרמב"ן הפרי מגדים והפרישה

ובאמת מצאנו שבדין זה נחלקו גדולי עולם, דהרמב"ן בספר המלחמות בברכות יב, מפרש, שזה הוא הספק של הגמרא בדין שכר ויין, שאם אוהז בידו כוס של שכר ואמר שהכל נהיה בדברו, וטעה וחשב שטעה, וחזר תוך כדי דיבור לומר בורא פרי הגפן, הגמ' מסתפקת אם יכול לקלקל תוך כדי דיבור, ולהלכה פוסק הרמב"ן שאינו יכול לקלקל תוך כדי דיבור, אלא לתקן, ובאמת המשנה ברורה בסימן נט בדין קריאת שמע כתב בשם הפרי מגדים, שתוך כדי דיבור זה רק לתקן ולא לקלקל.

אבל הדרישה כתב, שאפשר גם לקלקל, וזה תמוה, איך חולק על הרמב"ן. עוד צריך לדעת, שהתהלה לדוד הקשה בדין יין ושכר הנ"ל, שאם חזר בו ואומר ברכה בטעות הרי זה הפסק, למה שבירך, ומטעם זה לא תועיל הברכה. ובספר מגדנות אליהו מתרץ, שהפסק בטעות לא הוי הפסק, בכל אופן לענין ספירת העומר, כיון שאין זה הפסק בברכה, דבר פשוט הוא דלפי הרמב"ן ולפי הפרי מגדים תוך כדי דיבור אי אפשר לקלקל, וכך הוא ההלכה, שאם ספר ספירת העומר כראוי, ובטעות חזר בו לא הוי חזרה, ואין צריך לחזור ולספור, ואם נזכר לאחר זמן יכול להמשיך לספור בברכה.